

Facilities of IKS

HERBAL GARDEN AND BIODIVERSITY OF AKS UNIVERSITY, SATNA (M.P.)

The AKS University, Satna, Madhya Pradesh was established in 2012 and spread around 100 acres area having lush green and clean campus with varied flora and fauna. The pre existing biodiversity has been maintained as it and conservation efforts of biodiversity have been made for introducing rare and endangered plant species as well as indigenus plant species. The details of the biodiversity have been given below:

A. (i) Conservation of Medicinal Plants in Herbal Garden

Plants have been used for medicinal purposes long before prehistoric period. India has been known to be rich repository of medicinal plants. The forest in India is the principal repository of large number of medicinal and aromatic plants. About 8,000 herbal remedies have been codified in AYUSH systems in INDIA. Ayurveda, Unani, Siddha and Folk (tribal) medicines are the major systems of indigenous medicines. WHO (World Health Organization) estimated that 80 percent of people worldwide rely on herbal medicines for some aspect of their primary health care needs. The treatment with medicinal plants is considered very safe as there is no or minimal side effects. These remedies are in sync with nature, which is the biggest advantage.

An herbal garden is often a dedicated space in a garden, devoted to growing medicinal plants. AKS University established an herbal garden in its campus because the medicinal plants are the important parts some curricula of various departments of different faculties such as Agriculture, Pharmacy, and Life Science etc.

The objective of the herbal garden is to create awareness of conservation and traditional uses of herbs and medicinal plants to visitors, and to also be a place where students, farmers, and others can learn how to identify and conserve these important plants. There are several highly valued and useful medicinal and aromatic plants, and rare and endangered plants are planted in the plots. A name plate has been fixed in each plot denoting Hindi name, Botanical name, Family, Parts used and Name of diseases. List of medicinal plants given in Table-1.

Table-1.Medicinal Plants of Herbal Garden

S.No.	Hindi Name	Botanical Name	Family	Uses
1	उलट कंबल	<i>Abroma augusta</i> (L.) L.f.	Malvaceae	जोड़ों के दर्द, योनिरोग, गर्भाशय संबंधी रोग, प्रदर, पाइल्स
2	लाल—काली गुंजा	<i>Abrus precatorius</i> L.	Fabaceae	बुखार, खांसी और जुकाम
3	सफेद गुंजा	<i>Abrus precatorius</i> L.	Fabaceae	कामोतेजक तेल तैयार करने, बुखार, खांसी और जुकाम
4	लाल—गुंजा	<i>Abrus precatorius</i> L.	Fabaceae	कामोतेजक तेल तैयार करने, बुखार, खांसी और जुकाम
5	भूरी—गुलाबी गंजा	<i>Abrus precatorius</i> L.	Fabaceae	बुखार, खांसी और जुकाम नेत्र रोग सूजन, माइग्रेन, गठिया, केषवर्धक
6	काली गुंजा	<i>Abrus precatorius</i> L.	Fabaceae	ल्यूकोरिया साइटिका
7	अपामार्ग	<i>Achyranthes aspera</i> L.	Amaranthaceae	कुपचन, मूत्रविकार, उदररोग, चर्मरोग, रक्तशोधक, सर्पविष
8	अकरकरा	<i>Achmella oleracea</i> (L.) R.K. Jansen	Asteraceae	सिर दर्द, दांत दर्द, मुँह के बदबू, दांत संबंधी समस्या, हिचकी
9	बच	<i>Acorus calamus</i> L.	Acoraceae	कंठशोथ, उदरशूल, अपस्मार, बुद्धिवर्धक, सन्धिवात
10	वन लहसुन	<i>Allium ascalonicum</i> L.	Amaryllidaceae	बाजीकारक, कर्णशूल
11	ग्वार पाठा	<i>Aloe ferox</i> Mill.	Asphodelaceae	कृमिरोग, चर्मरोग, जलना, सौंदर्यप्रसाधन
12	ग्वार पाठा	<i>Aloe vera</i> (L.) Burm.f.	Asphodelaceae	प्लीहाबृद्धि, उदरशूल, कृमिरोग, चर्मरोग, जलना, सौंदर्यप्रसाधन
13	कुलंजन	<i>Alpinia calacarata</i> (Andrews) Roscoe	Zingiberaceae	चर्मरोग, मुखशोधन, नाड़ीदौर्बल्य, खास, स्वांस, पाचन, क्षयरोग

14	कुलंजन	<i>Alpinia galanga</i> (L.) Willd.	Zingiberaceae	चर्मरोग, मुखशोधन, नाडीदौर्बल्य, खास, स्वांस, पाचन, क्षयरोग
15	बड़ी इलाइची	<i>Amomum subulatum</i> Roxb.	Zingiberaceae	मुखरोग, दंतरोग, वामन, सिरदर्द, खांसी, चर्मरोग
16	कालमेघ	<i>Andrographis paniculata</i> (Burm.f.) Nees	Acanthaceae	यकृतरोग, पीलिया, मलेरिया, बुखार, चर्मरोग, रक्तविकार
17	ईष्ट्रमूल	<i>Aristolochia indica</i> L.	Aristolochiaceae	बुखार, त्वचा रोग, अस्थमा, सर्प दंश
18	कपूरबासी	<i>Artemisia annua</i> L.	Asteraceae	मलेरिया और मस्तिष्क ज्वर
19	नेपाली सतावर	<i>Asparagus adscendens</i> Roxb.	Asparagaceae	गैस्ट्रिक समस्या, प्रजनन क्षमता में, स्तनपान में फायदेमंद
20	सतावर	<i>Asparagus racemosus</i> Willd.	Asparagaceae	गैस्ट्रिक समस्या, प्रजनन क्षमता में, स्तनपान में फायदेमंद
21	ब्राह्मी	<i>Bacopa monnieri</i> (L.) Wettst.	Plantaginaceae	स्मृतिवर्धक, चर्मरोग, कास, अग्निमाध, उन्माट, रक्तविकार
22	बज्रदंती	<i>Barleria cristata</i> L.	Acanthaceae	बुखार, श्वास संबंधी रोग, दांत दर्द, जोड़ों में दर्द
12	बज्रदंती	<i>Barleriaprionitis</i> L.	Acannthaceae	दांत दर्द, जोड़ों में दर्द, घाव, जोड़ों के दर्द, बुखार, श्वास संबंधी रोग
24	पुनर्नवा	<i>Bourhavia diffusa</i> L.	Nyctaginaceae	उदर रोग, कुण्ठ, रक्त प्रदर, श्वास, रक्त वर्धक
25	मंडूकपर्णी	<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.	Apiaceae	स्मृतिवर्धक, चर्मरोग, हृदयदौर्बल्य, कास, श्वास, अग्निमाध
26	इंसूलिन पौधा	<i>Chamaecostus igneus</i> (Nees & Mart.) C.D.Specht & D.W.Stev.	Costaceae	मधुमेह, सूजन, दर्द
27	कपूर	<i>Cinnamomum camphora</i> (L.) J.Presl	Lauraceae	त्वचा में जलन व खुजली, बंद नाक, खांसी
28	तेजपत्ता	<i>Cinnamomum tamala</i> (Buch.-Ham.) T.Nees & C.H.Eberm.	Lauraceae	मस्तिष्क को तेज करने वाला, पेशाब को साफ करने वाला, पेट या आमाशय के लिए स्वास्थ्यवर्द्धक
29	हड्जोड़	<i>Cissus quadrangularis</i> L.	Vitaceae	अस्थिभग्न, कर्णसाव, बवासीर, अजीर्ण, बाजीकारक
30	दुधारी हड्जोड़	<i>Cissus quadrangularis</i> L.	Vitaceae	अस्थिभग्न, कर्णसाव, बवासीर, अजीर्ण, बाजीकारक
31	हड्जोड़	<i>Cissus rotundifolia</i> Vahl	Vitaceae	वात और कफ रोग, बवासीर, अंधापन, मिर्गी
32	अजवाइन	<i>Cleous amboinicus</i> Lour.	Lamiaceae	अतिसार, कृमिरोग, हैजा
33	पथरचट्टा	<i>Coleus forskohlii</i> (Willd.) Briq.	Lamiaceae	हाईपरटेंशन, हृदय घात, पथरी, अस्थमा, एक्सिजमा, पेशाब में दर्द
34	गूगल	<i>Commiphora berryi</i> (Arn.) Engl.	Burseraceae	वातशामक, कृमिनाशक, आमवात, गण्डमाला, हृदयावरोध, मूत्रविकार
35	गूगल	<i>Commiphora wightii</i> (Arn.) Bhandari	Burseraceae	वातशामक, कृमिनाशक, आमवात, गण्डमाला, हृदयावरोध, मूत्रविकार

36	शंख पुष्पी	<i>Convolvulus prostratus</i> Forssk.	Convolvulaceae	मस्तिष्क दौर्बल्य, खास, श्वास, शक्र दौर्बल्य
37	ओडोमास	<i>Corymbia citriodora</i> (Hook.) K.D.Hill & L.A.S.Johnson	Myrtaceae	घाव, ब्रण, पाचन विकार, खुजली, त्वचा रोग, हृदय रोग
38	महापुरुषन	<i>Crinum asiaticum</i> L.	Amaryllidaceae	कानदर्द, जोड़ों का दर्द, बवासीर
39	बाबची	<i>Cullen corrylifolium</i> (L.) Medik.	Fabaceae	कुष्ठ, ब्रण, कृमिरोग, कास, श्वास, प्रमेह, चर्मरोग
40	आमा हल्दी	<i>Curcuma amada</i> Roxb.	Zingeberaceae	वातशामक, दीपक. शोथहर, कफानिस्सारक, मूत्रल
41	तीखुर	<i>Curcuma angustifolia</i> Roxb.	Zingeberaceae	खांसी, गले की खरास, बुखार
42	काली हल्दी	<i>Curcuma caesia</i> Roxb.	Zingeberaceae	मोच, चोट, शूलहर, उत्तेजक
43	हल्दी	<i>Curcuma longa</i> L.	Zingeberaceae	ब्रण, रक्तविकार, खास, नाड़ीशूल, वेदनास्थापन, स्तान्यविकार
44	नीबू घास	<i>Cymbopogon flexuous</i> (Nees ex Steud.) W.Watson	Poaceae	सर्दी, जुखाम, वातविकार, नेत्ररोग, रत्तौंधी
45	सोमबल्ली	<i>Cynanchum acidum</i> (Roxb.) Oken	Apocynaceae	पाचन विकार, बुखार, त्वचा रोग, घाव
46	मूर्वा	<i>Dracaena roxburghiana</i> (Schult. & Schult.f.) Byng & Christenh.	Asparagaceae	खास, श्वास, यक्षमा, विबंध, अर्श, मूत्रकृच्छ
47	मूर्वा	<i>Dracaena trifasciata</i> (Prain) Mabb.	Asparagaceae	घाव, बाल्य, सौंदर्यप्रशाधन
48	घमरा	<i>Eclipta prostrata</i> (L.) L.	Asteraceae	केशवर्धन, केशरंजन, यकृतवृद्धि, रक्तविकार, पीलिया
49	जंगली अदरक	<i>Globba schomburgkii</i> Hook.f.	Zingiberaceae	भोजन के रूप में
50	कलिहारी	<i>Gloriosa superba</i> L.	Colchicaceae	शिरशूल, सुखप्रसव त्वचा विकार, श्वेत कुष्ठ, तंत्रिका शूल
51	गुडमार	<i>Gymnema sylvestre</i> (Retz.) R.Br. ex Sm.	Apocynaceae	मधुमेह, रजोशेध, विबंध, पथरी, हृदयोत्तेजक, गंथिशेध
52	गुलवकावली	<i>Hedychium coronarium</i> J. Koenig	Zingiberaceae	ज्वर, टॉनिक, वात, नेत्ररोग
53	मरोरफली	<i>Helicteres isora</i> L.	Malvaceae	उदरशूल, अफारा, अतिसार, रक्तातिसार, कृमि रोग
54	केउकंद	<i>Hellenia speciosa</i> (J. Koenig) S.R. Dutta	Costaceae	यह बुखार, कुष्ठ, रक्तदोष, रक्तपित, श्वास, अरुचि, भ्रम, कास और डायबिटीज
55	अनंतमूल	<i>Hemidesmus indicus</i> (L.) R.Br.	Apocynaceae	दमा और वात, पेट दर्द, पीलिया, गुर्दे की पथरी
56	छोटी ब्राह्मी	<i>Hydrocotyle sibthorpioides</i> Lam.	Apiaceae	स्मृतिवर्धक, चर्मरोग, हृदयदौर्बल्य, कास, श्वास, अग्निमाध
57	अङूसा	<i>Justicia adhatoda</i> L.	Acanthaceae	सिरदर्द, आँख का रोग, दर्द, हिचकी, खांसी श्वसन प्रणाली, मुँह के छालों,

				सांस संबंधी रोगों में
58	अजूबा	<i>Kalanchoe laciniata</i> (L.) DC.	Crassulaceae	पथरी, घाव, रक्तप्रवाह, चोटबवासीर
59	घावपत्ता	<i>Kalanchoe pinnata</i> (Lam.) Pers.	Crassulaceae	पथरी, घाव, रक्तप्रवाह, चोट
60	पुदीना	<i>Mentha arvensis</i> L.	Lamiaceae	कफनिस्सारक, शूलनाशक, वमन, अतिसार, रेचक
61	पिरिमिन्ट	<i>Mentha piperita</i> L.	Lamiaceae	मुख दुर्गंधनाशक, अरुचि, अतिसार, वमन, रजोरोध
62	छुईमुई	<i>Mimosa pudica</i> L.	Fabaceae	घाव, भगन्दर, अतिसार, कुण्ठ, शक्रदौर्बल्य, रक्तपित
63	दोना	<i>Ocimum basilicum</i> L.	Lamiaceae	अरुचि, कृमिरोग, प्रवाहका रक्तार्श, कास, श्वास, चर्मरोग
64	वन तुलसी	<i>Ocimum americanum</i> L.	Lamiaceae	कफ, सर्दी-जुकाम, एवं बुखार, पाचन शक्ति मजबूत
65	लोंग तुलसी	<i>Ocimum cinnamon</i>	Lamiaceae	मूत्रल, बल्य
66	रामा तुलसी	<i>Ocimum gratissimum</i> L.	Lamiaceae	जन्तुधन, कर्णशूल, दंतशूल, बल्य, मूत्रल, कृमिधन, काश
67	कपूर तुलसी	<i>Ocimum kilimandscharicum</i> Gürke	Lamiaceae	नेत्ररोग, क्षमुधावर्धक, दुर्गंध नाशक
68	श्यामा तुलसी	<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	Lamiaceae	जन्तुधन, चर्मरोग, अग्निमांध, रक्तविकार, कास, श्वास, यक्षमा, शुक्रमेह
69	निषोथ	<i>Operculina turpethum</i> (L.) Silva Manso	Convolvulaceae	उदररोग, आमवात, कास, श्वास, ज्वर
70	गंधप्रसारिणी	<i>Paederia foetida</i> L.	Rubiaceae	सन्धिवात, समस्त वातव्याधि, उदरशूल, दौर्बल्य, मूत्रकृच्छ
71	पिप्पली	<i>Piper longum</i> L.	Piperaceae	अरुच, अजीर्ण, यकृतविकार, मस्तिष्क दौर्बल्य
72	काली मिर्च	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperaceae	त्वचा में सूजन, जोड़ों में सूजन, रोग प्रतिरोधक क्षमता बढ़ती है।
73	चित्रक	<i>Plumbago zeylanica</i> L.	Plantaginaceae	अजीर्ण, यकृतविकार, उदरशूल, प्रसूतिकाविकार, बुखार
74	पंचौली	<i>Pogostemon cablin</i> (Blanco) Benth.	Lamiaceae	तनाव और अवसाद, बुखार, मसूड़ों के मजबूत करने के लिए और विभिन्न सौंदर्य उत्पादों में
75	शमी	<i>Prosopis cineraria</i> (L.) Druce	Fabaceae	डायरिया, डिसेंटरी, पाइल्स, कुण्ठ, ब्रॉकाइटिस, अस्थमा, मांसपेशियों के ट्यूमर
76	सर्पगंधा	<i>Rauvolfia serpentina</i> (L.) Benth. ex Kurz	Apocynaceae	उन्माद, अपस्मार, सर्पविष, रक्तभाराधिक्य, तीव्रज्वर
77	बड़ा चन्द्रिका	<i>Rauvolfia tetraphylla</i> L.	Apocynaceae	उन्माद, अनिद्रा, रक्तचाप
78	सिताब	<i>Ruta graveolens</i> L.	Rutaceae	कानदर्द, कष्ट प्रसव, रजोरोध, अपस्तार

79	भस्मकंद	<i>Sauromatum venosum</i> Dryand. Ex Aiton	Araceae	नपुंषकता] चर्मरोग] घाव
80	गजपीपली	<i>Scindapsus officinalis</i> Schott.	Araceae	रेचक, कृमिधन, अतिसार, अस्थमा
81	संजीवनी	<i>Selaginella bryopteris</i> (L.) Baker	Selaginellaceae	हीट स्ट्रोक, अनियमित मासिक धर्म के इलाज, लेबर पेन को कम करने और पीलिया के उपचार के लिए
82	कसोंदी	<i>Senna sophora</i> (L.) Roxb.	Fabaceae	किंडली लिवर के लिए पूर्ण रूप से सुरक्षित
83	लक्ष्मीतरु	<i>Simarouboa glauca</i> DC.	Simaroubaceae	कैंसर, उच्च रक्तचाप, मधुमेह, पेचिश, अल्सर
84	पीला घमरा	<i>Sphagneticola</i> <i>calandulacea</i> (L.) Pruski	Asteraceae	केशरंजक, यकृतविकार, बवासीर, घाव, रक्तविकार
85	मीठी तुलसी	<i>Stevia</i> <i>rebaudiana</i> (Bertoni) Bertoni	Asteraceae	मधुमेह, दंतरोग, चर्मरोग, उच्चरक्तचाप
86	गिलोय	<i>Tinospora cordifolia</i> (Willd.) Hook.f. & Thomson	Menispermaceae	कामला, महुमेह, विषमज्वर, चर्मरोग, प्रवाहिका, रक्तार्श
87	मलाबार गिलोय	<i>Tinospora sinensis</i> (Lour.) Merr.	Menispermaceae	कामला, महुमेह, विषमज्वर, चर्मरोग, प्रवाहिका, रक्तार्श
88	दमबेल	<i>Vincetoxicum indicum</i> (Burm.f.) Mabb.	Apocynaceae	कफनिस्सारक, अस्थमा, जीर्ण खास, अतिसार, आमातिसार
89	अष्वगंधा	<i>Withania somnifera</i> (L.) Dunal	Solanaceae	उदरविकार, रक्तविकार, योनिशूल, मूत्राधात, गलगंड
90	अदरक	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	Zingiberaceae	सूजन, हृदय रोग, पेट की गैस, बवासीर, कब्ज तथा पेट का फूलना, पेट का रोग, खांसी, सांसों से जुड़ी समस्या
91	नरकचूर	<i>Zinziber zerumbet</i> (L.) Roscoe ex Sm.	Zingiberaceae	खांसी, उदरशूल, श्वास, कृमिधन्न, चर्मरोग, कुष्ठ

(ii) Conservation of Medicinal and Aromatic Plants in Demonstrative Unit in Agriculture farm

Plants and man relationships existed since the evolution of civilization. Medicinal plants used to cure human ailments and diseases have been mentioned in Vedas, Puranas and Samhitas etc. India has been known to be the rich repository of medicinal plants since ancient times. About 8,000 medicinal plants have been documented in Traditional Knowledge Digital Library, Government of India. WHO (World Health Organization) estimated that 80 percent of people worldwide rely on herbal medicines for some aspect of their primary health care needs. Indian systems medicine including Ayurveda, Unani, Siddha and Folk (tribal) medicines are the major

prevalent systems of indigenous medicines in India. The treatment with medicinal plants is considered very safe as there is no or minimal side effects. These remedies are in sync with nature, which is the biggest advantage.

For keeping these views in the mind, a demonstrative unit of medicinal and aromatic plants has been established in Horticulture farm of A.K.S. University, Satna campus.

The objective of the demonstrative unit of medicinal and aromatic plants is to teach the horticulture and agriculture science students and to create awareness of conservation and traditional uses of herbs and medicinal plants to visitors, and to also be a place where students, farmers, and others can learn how to identify and conserve these important plants. There are several highly valued and useful medicinal and aromatic plants, and rare and endangered plants are planted in the pots in iron stands. A small name plate has been fixed in each pot denoting Hindi name, Botanical name, Family, and uses. There are about 200 plants placed in cement pots on specially made iron racks.

B. Establishment of Navagraha Vatika

A Navagraha Vatika has been established in Herbal Garden of AKS University. Navagraha Vatika (Celestial Garden) means garden of Nine planets represented by the plants or trees or bushes or grasses which have the forces of nine planets. These plants and trees of 9 planets are planted in a particular direction to get the benefit of nine planets and then it is called the Navagraha Vatika (Nine Planets Garden). The list of Navagraha plants is given in Table 2.

Table-2. Navagraha Plants

S.N.	Name of Graha	Associated Plants	Botanical Name
1	केतु	कुश	<i>Desmostachya bipinnata</i> (L.) Stapf
2	बृहस्पति	पीपल	<i>Ficus religiosa</i> L.
3	बुध	लटजीरा	<i>Achyranthes aspera</i> L.
4	शनि	शमी	<i>Prosopis cinerarea</i> (L.) Druce
5	सूर्य	आक	<i>Calotropis procera</i> (Aiton) W.T. Aiton
6	शुक्र	गूलर	<i>Ficus racemosa</i> L.
7	राहु	दूब	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.
8	मंगल	च्छेर	<i>Senegalia catechu</i> (L.f.) P.J.H. Hurter & Mabb.
9	चन्द्र	ঢাক	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Kuntze

C. Establishment of Nakshatra Vatika

Vedic religion has a concept of natal constellation. Every individual belongs to some zodiac symbols and is born on certain constellation. That specific constellation is the natal constellation and is regarded as protector of that individual. These constellations are associated with specific trees on the earth and are called Nakshatra Vriksha. Different Sanskrit treatises like Narada Purana, Narada Samhita and Raj Nighantu etc, gives a list of 27 trees to be worshipped as per natal constellations. The Said tree is treated equivalent to the God. Plantation, whole-hearted protection and worship of that tree is expected from the person with that constellation.

This God tree cannot be used even as medicine. Constellations and tree associated with them are listed in Table 3.

Table-3 Nakshatra Vatika

S.N.	नक्षत्र (Nakshatra)	संस्कृत नाम	हिन्दी नाम	Botanical Name
1	अधिनी (Ashwini)	विषद्रुम	कुचला	<i>Strychnos nux-vomica</i> L.
2	भरणी (Bharani)	आमलकी	आंवला	<i>Phyllanthus emblica</i> L.
3	कृतिका (Kritika)	उदुंबर	उदुंबर गुलर	<i>Ficus racemosa</i> L.
4	रोहिणी (Rohini)	जाम्बूल	जामुन	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels
5	मृगशिरा (Mrigashira)	खादिर	खेर	<i>Senegalia catechu</i> (L.f.) P.J.H. Hurter & Mabb.
6	आद्रा (Ardra)	तिन्दुक	तेँदू	<i>Diospyros melanoxylon</i> Roxb.
7	पुनर्वसु (Punarvasu)	वंश	बांस	<i>Dendrocalamus strictus</i> Nees.
8	पुष्य (Pushya)	अश्वत्थ	पीपर	<i>Ficus religiosa</i> L.
9	अश्लेषा (Aslesha)	नागा	नगकेशर	<i>Mesua ferrea</i> L.
10	मघा (Magha)	वट	बड़/वट	<i>Ficus benghalensis</i> L.
11	पूर्वफाल्गुनी (Poorvaphalguni)	किंशुक	पलाश	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Kuntze
12	उत्तराफाल्गुनी (Uttaraphalguni)	प्लाक्ष	पाकर	<i>Ficus virens</i> Aiton
13	हस्त (Hasta)	अरिष्ठ	रीठा	<i>Sapindus mukorossi</i> Gaertn.
14	चित्रा (Chitra)	बिल्व	बेल	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Correa
15	स्वाति (Swati)	अर्जुन	कौहा/कोह	<i>Terminalia arjuna</i> (Roxb. ex DC.) Wight & Arn.
16	विशाखा (Vishakha)	कपित्थ	कैथ	<i>Limonia acidissima</i> L.
17	अनुराधा (Anuradha)	बकुल	मौलसरी	<i>Mimusops elengi</i> L.
18	ज्येष्ठा (Jyehstha)	साल्मली	सेमल	<i>Bombax ceiba</i> L.
19	मूला (Moola)	अजकर्ण	साल/हैद	<i>Shorea robusta</i> C.F. Gaertn.
20	पूर्वाषाढ़ा (Poorvashadha)	वेतस्	बैत	<i>Salix tetrasperma</i> Roxb.
21	उत्तराषाढ़ा (Uttarashadha)	पनस	कटहल	<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lam.
22	श्रवण (Shravana)	अर्क	आंकडा	<i>Calotropis procera</i> (Ait.) W.T. Aiton
23	धनिष्ठा (Dhanshita)	शमी	शमी	<i>Prosopis cineraria</i> (L.) Druce
24	शतबिषा (Satabisha)	कर्दंब	कर्दंब	<i>Neolamackia cadamba</i> (Roxb.) Bosser
25	पूर्वभाद्रपद (Poorvabhadrapada)	आम	आम	<i>Mangifera indica</i> L.
26	उत्तरभाद्रपद (Uttarabhadrapada)	निम्ब/तिक्त क अरिष्ट	नीम	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss
27	रेवती (Revati)	मधुक	महुवा	<i>Madhuca longifolia</i> (J.Koenig ex L.) J.F.Macbr.

D. Biodiversity of AKS University

For making campus green and clean from any kind of pollution, plantation of tree species has been made time to time. Besides, a large number of wild trees are also growing in the campus. These plantations also serve the purpose of students for practical experiments and identification of different tree species of the campus as the practical curricula of introduction to forestry and environmental science. The plant diversity available in campus of AKS University has been inventorized and name plates of each tree species were prepared and fixed on the tree species containing Hindi name and up to date botanical nomenclature. There are about 80 trees species are found in the campus. Some are wild and others are planted. Besides, planted 25 shrub species and around 137 are wild shrubs and herbs are also recorded from AKS university campus. Tree species found in university campus is listed in Table-4.

Table-4 Trees Biodiversity of AKS University Campus

S.No	Hindi Name	Botanical Name	Family	Planted year
1	रॉयलपाम	<i>Roystonea regia</i> O.F. Cook	Arecaceae	July 2012
2	रगतूरा	<i>Spathodea campanulata</i> P. Beauv	Bignoniaceae	July 2016
3	कैरिवियन ट्रम्प ट्री	<i>Tabebuia aurea</i> (Silva Manso) Benth. & Hook.f. ex Moore	Bignoniaceae	July 2016
4	जारुल	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	Lythraceae	July 2016
5	सागौन	<i>Tectona grandis</i> L.f.	Lamiaceae	July 2016
6	शीषम	<i>Dalbergia sissoo</i> Roxb. ex DC.	Fabaceae	July 2012
7	फाइक्स	<i>Ficus benjamina</i> L.	Moraceae	July 2016
8	कदम्ब	<i>Neolamarckia cadamba</i> (Roxb.) Bosser	Rubiaceae	July 2016
9	गुलमोहर	<i>Delonix regia</i> (Bojer ex Hook.) Raf.	Fabaceae	July 2016
10	नीम	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss.	Meliaceae	Wild
11	बेर	<i>Ziziphus mauritiana</i> Lam.	Rhamnaceae	Wild
12	महुआ	<i>Madhuca longifolia</i> (J. Koenig ex L.) J.F. Macbr.	Sapotaceae	Wild
13	कस्सोद	<i>Senna siamea</i> (Lam.) H.S. Irwin & Barneby	Fabaceae	July 2012
14	अमलतास	<i>Cassia fistula</i> L.	Fabaceae	July 2016
15	आम	<i>Mangifera indica</i> L.	Anacardiaceae	July 2016
16	अमरुद	<i>Psidium guajava</i> L.	Myrtaceae	July 2016
17	मौलसिरी	<i>Mimusops elengi</i> L.	Sapotaceae	July 2016
18	गुलाबी टिकोमा	<i>Tabebuia rosea</i> (Bertol) Bertol ex A. DC.	Bignoniaceae	July 2016
19	अषोक	<i>Monooon longifolia</i> (Sonn.) B. Xue & R.M.K. Saunders	Annonaceae	July 2016

20	सफेद सेमल	<i>Ceiba pentandra</i> (L.) Gaertn.	Malvaceae	July 2016
21	सहजन	<i>Moringa oleifera</i> Lam.	Moringaceae	July 2012
22	खजूर	<i>Phoenix sylvestris</i> (L.) Roxb.	Arecaceae	Wild
23	बबूल	<i>Vachellia nilotica</i> subsp. <i>indica</i> (Benth.) Kyal&Boatwr.	Fabaceae	Wild
24	रेउजा	<i>Vachellia leucophloea</i> (Roxb.) Maslin, Seigler&Ebinger	Fabaceae	Wild
25	सिलवर ओक	<i>Grevillea robusta</i> A. Cunn ex R.Br.	Proteaceae	July 2016
26	सिलवर डोम्बेया	<i>Dombeya pulchra</i> N. E. Br.	Malvaceae	July 2012
27	सुबबूल	<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) De Wit.	Fabaceae	Wild
28	दहीमन	<i>Cordia macleodii</i> (Griff.) Hook.f. & Thomson	Boraginaceae	July 2016
29	चैरी	<i>Muntingia calabura</i> L.	Muntingiaceae	July 2016
30	कचनार	<i>Bauhinia purpurea</i> L.	Fabaceae	July 2016
31	काला सिरस	<i>Albizia lebbeck</i> (L.) Benth.	Fabaceae	July 2016
32	चिल्ला	<i>Holoptelea integrifolia</i> (Roxb.) Planch.	Ulmaceae	Wild
33	अरेका पाम	<i>Dypsis lutescens</i> (H. Weldl.) Beentje & J. Dransf.	Arecaceae	July 2012
34	दमस	<i>Conocarpus lancifolius</i> Engl.	Combretaceae	July 2016
35	लाल चंदन	<i>Pterocarpus santalinus</i> L. f.	Fabaceae	July 2016
36	बिलायती बबूल	<i>Acacia auriculiformis</i> A. Cunn.	Fabaceae	July 2016
37	करंज	<i>Pongamia pinnata</i> (L.) Pierre	Fabaceae	July 2016
38	चाइना फैन पाम	<i>Livistona chinensis</i> (Jacq.) R.Br. ex Mart.	Arecaceae	July 2012
39	बकाइन	<i>Melia azedarach</i> L.	Meliaceae	July 2016
40	महोगनी	<i>Swietenia mahagoni</i> (L.) Jacq.	Meliaceae	July 2017
41	सेमल	<i>Bombax ceiba</i> L.	Malvaceae	
42	कंचनदाना	<i>Adenanthera pavonina</i> L.	Fabaceae	July 2012
43	असन	<i>Bridalia retusa</i> (L.) A. Juss.	Phyllanthaceae	Wild
44	गुरजा	<i>Lannea coromandelica</i> (Houtt.) Merr.	Anacardiaceae	Wild
45	सप्तपर्णी	<i>Alstonia scholaris</i> (L.) R.Br.	Apocynaceae	July 2013
46	रक्त चम्पा	<i>Plumeria rubra</i> L.	Anacardiaceae	July 2013
47	बेल	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Correa	Rutaceae	July 2017
48	बालम खीरा	<i>Kigelia africana</i> (Lam.) Benth.	Bignoniaceae	July 2017
49	तेन्दू	<i>Diospyros melanoxylon</i> Roxb.	Ebenaceae	Wild
50	अर्जुन	<i>Terminalia arjuna</i> (Roxb. ex DC.) Wight & Arn.	Combretaceae	July 2016
51	पारस पीपल	<i>Thespesia populnea</i> (L.) Sol. Ex Correa	Malvaceae	July 2019
52	पेल्टोफोरम	<i>Peltophorum pterocarpum</i> Backer & K. Heyne	Fabaceae	July 2017
53	जामुन	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	Myrtaceae	Wild
54	इमली	<i>Tamarindus indica</i> L.	Fabaceae	July 2012

55	कचनार	<i>Bauhinia variegata</i> L.	Fabaceae	July 2017
56	रुद्राक्ष	<i>Elaeocarpus angustifolius</i> Blume	Elaeocarpaceae	July 2017
57	सहतूत	<i>Morus alba</i> L.	Moraceae	2016
58	सीता अषोक	<i>Saraca asoca</i> (Roxb.) W.J. de Wilde	Fabaceae	July 2019
59	खिरनी	<i>Manilkara hexandra</i> (Roxb.) Dubard	Sapotaceae	July 2019
60	लभेर	<i>Cordia dichotoma</i> (G. Forst.	Boraginaceae	Wild
61	गिरीपुष्प	<i>Gliricidia sepium</i> (Jacq.) Walp.	Fabaceae	July 2017
62	सफेद सिरस	<i>Albizia procera</i> (Roxb.) Benth.	Fabaceae	July 2017
63	लीची	<i>Litchi chinensis</i> Sonn	Sapindaceae	July 2017
64	पीपल	<i>Ficus religiosa</i> L.	Moraceae	July 2017
65	पलाष	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Kuntze	Fabaceae	Wild/planted
66	खैर	<i>Senegalia catechu</i> (L.f.) P.J.H. Hurter & Mabb.	Fabaceae	July 2021
67	कुचला	<i>Strychnos nux-vomica</i> L.	Loganiaceae	July 2021
68	उदुंबर गुलर	<i>Ficus racemosa</i> L.	Moraceae	July 2021
69	बड़ / वट	<i>Ficus benghalensis</i> L.	Moraceae	July 2021
70	पाकर	<i>Ficus virens</i> Aiton	Moraceae	
71	रीठा	<i>Sapindus mukorossi</i> Gaertn.	Sapindaceae	July 2021
72	कटहल	<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lam.	Moraceae	July 2021
73	कैथ	<i>Limonia acidissima</i> L.	Rutaceae	July 2021
74	विलाइती सिरिस	<i>Albizia julibrissin</i> Durazz.	Fabaceae	July 2017
75	पुतजीवा	<i>Putranjiva roxburghii</i> Wall.	Putranjivaceae	July 2012
76	नारियल	<i>Cocos nucifera</i> L.	Arecaceae	July 2012
77	खजूर प्रजाति	<i>Phoenix species</i>	Arecaceae	July 2012
78	बहेडा	<i>Terminalia bellirica</i> (Gaertn.) Roxb.	Combretaceae	July 2019
Total Trees				

Shrubs of AKS University Campus

There are certain ornamental and fragrant flowered shrubs are planted in the university campus for the beautification of the campus. These are given in table-2.

Table-2 Shrubs of AKS University Campus

S.No.	Hindi Name	Botanical Name	Family
1	गुडहल	<i>Hibiscus rosa-sinensis</i> L.	Malvaceae
2	करोंदा	<i>Carissa caranda</i> L.	Apocynaceae
3	रोली	<i>Bixa orellana</i> L.	Bixaceae
4	बोगैन्विलिया	<i>Bougainvillia spectabilis</i> Willd.	Nyctaginaceae
5	कनेर	<i>Nerium oleander</i> L.	Apocynaceae
6	टिकोमा	<i>Ticoma stans</i> (L.) Juss. ex Kunth	Bignoniaceae
7	नीबू	<i>Citrus aurantiifolia</i> (Christm.) Swingle	Rutaceae
8	इक्सोरा	<i>Iora coccinia</i> L.	Rubiaceae

9	मोर पंखी	<i>Thusa occidentalis</i> L.	Cupressaceae
10	अरौकेरिया	<i>Araucaria columnaris</i> (G.Forst.) Hook.	Araucariaceae
11	केसिया	<i>Senna biflora</i> Mill.	Fabaceae
12	मीठीनीम	<i>Murraya koenigii</i> (L.) Spreng.	Rutaceae
13	चांदनी	<i>Tabernaemontana divaricata</i> (L.) R.Br. ex Roem. & Schult.	Apocynaceae
14	लान्जई	<i>Volkameria inermis</i> L.	Lamiaceae
15	डबल चांदनी	<i>Tabernaemontana divaricata</i> (L.) R.Br. ex Roem. & Schult.	Apocynaceae
16	चमेली	<i>Jasminum multiflorum</i> (Burm.f.) Andrews	Oleaceae
17	रातरानी	<i>Cestrum nocturnum</i> L.	Solanaceae
18	रबर प्लाट	<i>Ficus elastica</i> Roxb. ex Hornem.	Moraceae
19	यूफोर्बिया	<i>Euphorbia tirucalli</i> L.	Euphorbiaceae
20	महा सुदर्घन	<i>Crinum asiaticum</i> L.	Amaryllidaceae
21	ड्रेसीना	<i>Dracaena reflexa</i> Lam.	Asparagaceae
22	ऐन्जेल्स ट्रॅपेट	<i>Brugmansia suaveolens</i> (Humb. & Bonpl. ex Willd.) Sweet	Solanaceae
23	कोटन	<i>Codiaeum variegatum</i> (L.) Rumph. ex A.Juss.	Euphorbiaceae
24	कोलियस	<i>Coleus scutellarioides</i> (L.) Benth.	Lamiaceae
25	केला	<i>Canna indica</i> L.	Cannaceae
26	गंधराज	<i>Gardenia jasminoides</i> J. Ellis	Rubiaceae
27	हरसिंगार	<i>Nyctanthes arbor-tristis</i> L.	Oleaceae
28	रेडपाउडर पफ	<i>Calliandra haematocephala</i> Hassk.	Fabaceae
29	पीली कनेर	<i>Cascabella thevetia</i> (L.) Lippold	Apocynaceae
30	बांस	<i>Dendrocalamus strictus</i> (Roxb.) Nees	Poaceae
31	बांस	<i>Bambusa vulgaris</i> Schrad. ex J.C.Wendl.	Poaceae
32	नागचंपा	<i>Plumeria pudica</i> Jacq.	Apocynaceae
33	कंधी	<i>Abutilon indicum</i> (L.) Sweet	Malvaceae
34	कंधी	<i>Abutilon pannosum</i> (G. Forst.) Schltl.	Malvaceae
35	कटसरैया	<i>Barleria prionitis</i> L.	Acanthaceae
36	आक	<i>Calotropis procera</i> (Aiton) W.T.Aiton	Apocynaceae
37	गुलमेहदी	<i>Lantana camara</i> L.	Verbenaceae
40	झरबेरी	<i>Ziziphus nummularia</i> (Burm.f.) Wight & Arn.	Rhamnaceae

Climbers of AKSU Campus

The climbers found in AKS University campus are given in Table-3

Table-3. Climbers

S.N.	Local Name	Botanical Name	Family	Habit
1	घुंगरी	<i>Abrus precatorius L.</i>	Fabaceae	Climber
2	अलमडा	<i>Allamanda cathartica L.</i>	Apocynaceae	Climber
3	सतावर	<i>Asparagus racemosus Willd.</i>	Asparagaceae	Climber
4	वनतूअर	<i>Cajanus scarabaeoides (L.) Thouars</i>	Fabaceae	Climber
5	अपराजिता	<i>Clitoria ternatea L.</i>	Fabaceae	Climber
6	कनफूटी	<i>Cardiospermum halicacabum L.</i>	Anacardiaceae	Climber
7	वनअंगूर	<i>Causonis trifolia (L.) Mabb. & J.Wen</i>	Vitaceae	Climber
8	कंदूरी	<i>Coccinia grandis (L.) Voigt</i>	Cucurbitaceae	Climber
9	छिलहटा	<i>Cocculus hirsutus (L.) W.Theob.</i>	Menispermaceae	Climber
10	दूधीलता	<i>Cryptolepis buchananii R.Br. ex Roem. & Schult.</i>	Apocynaceae	Climber
11	बराहीकंद	<i>Dioscorea bulbifera L.</i>	Dioscoreaceae	Climber
12		<i>Dioscorea pubera Blume</i>	Dioscoreaceae	Climber
13	अनंतमूल	<i>Ichnocarpus frutescens (L.) W.T.Aiton</i>	Apocynaceae	Climber
14		<i>Ipomoea nil (L.) Roth</i>	Convolvulaceae	Climber
15		<i>Ipomoea obscura (L.) Ker Gawl.</i>	Convolvulaceae	Climber
16		<i>Ipomoea pes-tigridis L.</i>	Convolvulaceae	Climber
17		<i>Ipomoea sindica Stapf</i>	Convolvulaceae	Climber
18	सेमी	<i>Lablab purpureus (L.) Sweet</i>	Fabaceae	Climber
19	लहसुनबेल	<i>Mansoa alliacea (Lam.) A.H. Gentry</i>	Bignoniaceae	Climber
20	वनकरेला	<i>Momordica charantia L.</i>	Cucurbitaceae	Climber
21	किवांच	<i>Mucuna pruriens (L.) DC.</i>	Fabaceae	Climber
22	निषोथ	<i>Operculina turpethum (L.) Silva Manso</i>	Convolvulaceae	Climber
23	उतरनी	<i>Pergularia daemia (Forssk.) Chiov.</i>	Apocynaceae	Climber
24	फांट	<i>Rivea hypocrateriformis (Desr.) Choisy</i>	Convolvulaceae	Climber
25		<i>Rhynchosia minima (L.) DC.</i>	Fabaceae	Climber
26	मासपरनी	<i>Teramnus labialis (L.f.) Spreng.</i>	Fabaceae	Climber
27	गिलोय	<i>Tinospora cordifolia (Willd.) Hook.f. & Thomson</i>	Menispermaceae	Climber
28	षिवलिंगी	<i>Diplocyclos malmatus (L.) Jeffrey</i>	Cucurbitaceae	Climber
29	जंगली परवल	<i>Trichosanthes cucumerina L.</i>	Cucurbitaceae	Climber
30	समुद्रसोख	<i>Argyria nervosa (Burm.f.) Bojer</i>	Convolvulaceae	Climber

Grasses of AKS University Campus

The grasses found within the campus are given in the Table-4.

Table- 4. Grasses

S.N.	Local Name	Botanical Name	Family	Habit
1	घास	<i>Alloteropsis cimicina</i> (L.) Stapf	Poaceae	Herb
2	घास	<i>Andropogon pumilus</i> Roxb.	Poaceae	Herb
3	फूली	<i>Apluda mutica</i> L.	Poaceae	Herb
4	लांप	<i>Aristida adscensionis</i> L.	Poaceae	Herb
5	घास	<i>Arthraxon lancifolius</i> (Trin.) Hochst.	Poaceae	Herb
6	घास	<i>Bothriochloa pertusa</i> (L.) A. Camus	Poaceae	Herb
7	घास	<i>Cenchrus americanus</i> (L.) Morrone, syn. <i>Setaria glauca</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	Herb
8	फुलेरा	<i>Cenchrus ciliaris</i> L.	Poaceae	Herb
9	घास	<i>Cenchrus setigerus</i> Vahl (Poaceae)	Poaceae	Herb
10	घास	<i>Chloris virgata</i> Sw. (Poaceae)	Poaceae	Herb
11	खस	<i>Chrysopogon zizanioides</i> (L.) Roberty, syn. <i>Vetiveria zizanioides</i> (L.) Nash	Poaceae	Herb
12	रुसाघास	<i>Cymbopogon martini</i> (Roxb.) W.Watson	Poaceae	Herb
13	दूब	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Poaceae	Herb
14	घास	<i>Dactyloctenium aegyptium</i> (L.) Willd.	Poaceae	Herb
15	कुस	<i>Desmostachya bipinnata</i> (L.) Stapf	Poaceae	Herb
16	मारवेल	<i>Dichanthium annulatum</i> (Forssk.) Stapf	Poaceae	Herb
17	घास	<i>Digitaria ciliaris</i> (Retz.) Keeler	Poaceae	Herb
18	घास	<i>Digitaria setigera</i> Roth	Poaceae	Herb
19	सामा	<i>Echinochloa colonum</i> (L.) Link	Poaceae	Herb
20	घास	<i>Echinochloa crus-galli</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	Herb
21	घास	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn.	Poaceae	Herb
22	घास	<i>Enteropogon dolichostachya</i> (Lag.) Keng. syn. <i>Chloris dolichostachya</i> Lag.	Poaceae	Herb
23	भुरभुसी	<i>Eragrostis amabilis</i> (L.) Wight & Arn. syn. <i>Eragrostis tenella</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	Herb
24	घास	<i>Eragrostis ciliaris</i> (L.) R.Br.	Poaceae	Herb
25	कुसाल	<i>Heteropogon contortus</i> (L.) P. Beauv. ex Roem. & Schult.	Poaceae	Herb
26	मुच्छेल	<i>Iseilema prostratum</i> (L.) Andersson, syn. <i>I. laxaum</i> Hack.	Poaceae	Herb
27	छीर	<i>Imperata cylindrica</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	Herb
28	भदोर	<i>Ischaemum rugosum</i> Salisb.	Poaceae	Herb
29	घास	<i>Leptochloa panicea</i> (Retz.) Ohwi	Poaceae	Herb
30	घास	<i>Panicum paludosum</i> Roxb.	Poaceae	Herb
31	कोदो	<i>Paspalum scrobiculatum</i> L.	Poaceae	Herb
32	घास	<i>Phalaris minor</i> Retz.	Poaceae	Herb
33	घास	<i>Polypogon monspeliensis</i> (L.) Desf.	Poaceae	Herb
34	कांस	<i>Saccharum spontaneum</i> L.	Poaceae	Herb

35	घास	<i>Setaria flavidula</i> (Retz.) Veldkamp, syn. <i>Paspalidium flavidum</i> (Retz.) A. Camus	Poaceae	Herb
36	घास	<i>Setaria verticillata</i> (L.) P. Beauv.	Poaceae	Herb
37	बारु	<i>Sorghum halepense</i> (L.) Pers.	Poaceae	Herb
38	गुनहेर, भोड़	<i>Themeda quadrivalvis</i> (L.) Kuntze	Poaceae	Herb
39	घास	<i>Themeda triandra</i> Forssk.	Poaceae	Herb
40	मुंज	<i>Triplidium benghalense</i> (Retz.) H. Holz., syn. <i>Saccharum benghalense</i> Retz.	Poaceae	Herb
41	घास	<i>Urochloa ramosa</i> (L.) T. Q. Nguyen, syn. <i>Brachiaria ramosa</i> (L.) Stapf	Poaceae	Herb
42	घास	<i>Urochloa reptans</i> (L.) Stapf, syn. <i>Brachiaria reptans</i> (L.) C.A. Gardner & C.E. Hubb.	Poaceae	Herb
43	मोथा	<i>Cyperus rotundus</i> L.	Cyperaceae	Herb
44	मोथा	<i>Cyperus iria</i> L.	Cyperaceae	Herb
45		<i>Fimbristylis dichotoma</i> (L.) Vahl	Cyperaceae	Herb

Wild Herbs of AKS University Campus

The university campus is very rich in wild flowering plants. An effort has been made to list the available wild flora of the campus. These floras are listed in table-6.

Table-5. Wild herbs

S.No.	Botanical Name	Family	Habit
1	<i>Abelmoschus manihot</i> (L.) Medik.	Malvaceae	Herb
2	<i>Achyranthes aspera</i> L.	Amaranthaceae	Herb
3	<i>Acmella radicans</i> (Jacq.) R.K.Jansen	Asteraceae	Herb
4	<i>Acmella uliginosa</i> (Sw.) Cass.	Asteraceae	Herb
5	<i>Aeschynomene indica</i> L.	Fabaceae	Herb
6	<i>Ageratum conyzoides</i> L.	Asteraceae	Herb
7	<i>Alternanthera sessilis</i> (L.) R.Br. ex DC.	Acanthaceae	Herb
8	<i>Alysicarpus monilifer</i> (L.) DC.	Fabaceae	Herb
9	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (L.) DC.	Fabaceae	Herb
10	<i>Alysicarpus longifolius</i> (Rottler ex Spreng.) Wight & Arn.	Fabaceae	Herb
11	<i>Amaranthus spinosus</i> L.	Amaranthaceae	Herb
12	<i>Amaranthus viridis</i> L.	Amaranthaceae	Herb
13	<i>Anisomeles indica</i> (L.) Kuntze	Lamiaceae	Herb
14	<i>Arenaria serpyllifolia</i> L.	Caryophyllaceae	Herb
15	<i>Asphodelus tenuifolius</i> Cav.	Asphodelaceae	Herb.
16	<i>Barleria prionitis</i> L.	Acanthaceae	Shrub
17	<i>Bergia ammannioides</i> Roxb.	Elatinaceae	Herb
18	<i>Blumea lacera</i> (Burm.f.) DC.	Asteraceae	Herb
19	<i>Bouffordia dichotoma</i> (Willd.) H.Ohashi & K.Ohashi	Fabaceae	Herb
20	<i>Calotropis procera</i> (Aiton) W.T.Aiton	Apocynaceae	Shrub

21	<i>Celosia argentea</i> L.	Amaranthaceae	Herb
22	<i>Chenopodium album</i> L.	Amaranthaceae	Herb
23	<i>Chenopodium murale</i> (L.) S.Fuentes, Uotila & Borsch	Amaranthaceae	Herb
24	<i>Cleome viscosa</i> L.	Cleomaceae	Herb
25	<i>Commelina benghalensis</i> L.	Commelinaceae	Herb
26	<i>Commelina forskaolii</i> Vahl	Commelinaceae	Herb
27	<i>Convolvulus arvensis</i> L.	Convolvulaceae	Herb
28	<i>Corchorus aestuans</i> L.	Malvaceae	Herb
29	<i>Corchorus capsularis</i> L.	Malvaceae	Herb
30	<i>Corchorus olitorius</i> L.	Malvaceae	Herb
31	<i>Corchorus trilocularis</i> L.	Malvaceae	Herb
32	<i>Crotalaria medicaginea</i> Lam.	Fabaceae	Herb
33	<i>Cyanthillium cinereum</i> (L.) H.Rob.	Asteraceae	Herb
34	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Poaceae	Herb
35	<i>Datura metel</i> L.	Solanaceae	Herb
36	<i>Datura stramonium</i> L.	Solanaceae	Herb
37	<i>Dactyloctenium aegyptium</i> (L.) Willd.	Poaceae	Herb
38	<i>Dicliptera paniculata</i> (Forssk.) I.Darbysh.	Acanthaceae	Herb
39	<i>Digera muricata</i> (L.) Mart.	Amarathaceae	Herb
40	<i>Eclipta prostrata</i> (L.) L.	Asteraceae	Herb
41	<i>Emilia sonchifolia</i> (L.) DC.	Asteraceae	Herb
42	<i>Euphorbia dracunculoides</i> Lam.	Euphorbiaceae	Herb
43	<i>Euphorbia heterophylla</i> L.	Euphorbiacee	Herb
44	<i>Euphorbia hirta</i> L.	Euphorbiaceae	Herb
45	<i>Euphorbia prostrata</i> Aiton	Euphorbiaceae	Herb
46	<i>Evolvulus nummularius</i> (L.) L.	Convolvulaceae	Herb
47	<i>Fumaria indica</i> (Hausskn.) Pugsley	FU mariaceae	Herb
48	<i>Gomphrena celosioides</i> Mart.	Amaranthaceae	Herb
49	<i>Grona triflora</i> (L.) H.Ohashi & K.Ohashi	Fabaceae	Herb
50	<i>Helichrysum luteoalbum</i> (L.) Rchb.	Asteraceae	Herb
51	<i>Mesosphaerum suaveolens</i> (L.) Kuntze	Lamiaceae	Herb
52	<i>Indigofera linifolia</i> (L.f.) Retz.	Fabaceae	Herb
53	<i>Indigofera linnaei</i> Ali	Fabaceae	Herb
54	<i>Indigofera tinctoria</i> L.	Fabaceae	Herb
55	<i>Lantana camara</i> L.	Verbenaceae	Shrub
56	<i>Lathyrus aphaca</i> L.	Fabaceae	Herb
57	<i>Lathyrus sativus</i> L.	Fabaceae	Herb
58	<i>Launaea procumbens</i> (Roxb.) Ramayya & Rajagopal	Asteraceae	Herb
59	<i>Launaea aspleniiifolia</i> (Willd.) Hook.f.	Asteraceae	Herb
60	<i>Leucas cephalotes</i> (Roth) Spreng.	Lamiaceae	Herb
61	<i>Leucas aspera</i> (Willd.) Link	Lamiaceae	Herb
62	<i>Ludwigia octovalvis</i> (Jacq.) P.H.Raven	Onagraceae	Herb
63	<i>Lysimachia arvensis</i> (L.) U.Manns & Anderb.	Primulaceae	Herb
64	<i>Medicago lupulina</i> L.	Fabaceae	Herb
65	<i>Medicago polymorpha</i> L.	Fabaceae	Herb

66	<i>Malvastrum coromandelianum</i> (L.) Garcke	Malvaceae	Herb
67	<i>Melilotus albus</i> Medik.	Fabaceae	Herb
68	<i>Melilotus indicus</i> (L.) All.	Fabaceae	Herb
69	<i>Melochia corchorifolia</i> L.	Malvaceae	Herb
70	<i>Merremia emarginata</i> (Burm.f.) Hallier f.	Convolvulaceae	Herb
71	<i>Orobanche aegyptiaca</i> Pers.	Orobanchaceae	Herb
72	<i>Oxalis corniculata</i> L.	Oxalidaceae	Herb
73	<i>Oxalis violacea</i> L.	Oxalidaceae	Herb
74	<i>Parasopubia delphiniiifolia</i> (L.) H.-P.Hofm. & Eb.Fisch.	Scrophulariaceae	Herb
75	<i>Parthenium hysterophorus</i> L.	Asteraceae	Herb
76	<i>Persicaria glabra</i> (Willd.) M.Gómez	Polygonaceae	Herb
77	<i>Phalaris minor</i> Retz.	Poaceae	Herb
78	<i>Phyllanthus amarus</i> Schumach. & Thonn.	Phyllanthaceae	Herb
79	<i>Phyllanthus fraternus</i> G.L.Webster	Phyllanthaceae	Herb
80	<i>Phyllanthus maderaspatensis</i> L.	Phyllanthaceae	Herb
81	<i>Phyllanthus urinaria</i> L.	Phyllanthaceae	Herb
82	<i>Phyllanthus virgatus</i> G.Forst.	Phyllanthaceae	Herb
83	<i>Physalis angulata</i> L.	Solanaceae	Herb
84	<i>Physalis pruinosa</i> L.	Solanaceae	Herb
85	<i>Pleurolobus gangeticus</i> (L.) J.St.-Hil. ex H.Ohashi & K.Ohashi	Fabaceae	Herb
86	<i>Polypogon monspeliensis</i> (L.) Desf.	Poaceae	Herb
87	<i>Pupalia lappacea</i> (L.) Juss.	Amaranthaceae	Herb
88	<i>Ranunculus sceleratus</i> L.	Ranunculaceae	Herb
89	<i>Rumex dentatus</i> L.	Polygonaceae	Herb
90	<i>Saccharum spontaneum</i> L.	Poaceae	Herb
91	<i>Salvia plebeia</i> R.Br.	Lamiaceae	Herb
92	<i>Scoparia dulcis</i> L.	Plantaginaceae	Herb
93	<i>Sesbania sesban</i> (L.) Merr.	Fabaceae	Herb
94	<i>Sida acuta</i> Burm.f.	Malvaceae	Herb
95	<i>Sida alba</i> L.	Malvaceae	Herb
96	<i>Sida cordata</i> (Burm.f.) Borss.Waalk.	Malvaceae	Herb
97	<i>Sida cordifolia</i> L.	Malvaceae	Herb
98	<i>Sida rhombifolia</i> L.	Malvaceae	Herb
99	<i>Sonchus asper</i> (L.) Hill	Asteraceae	Herb
100	<i>Sonchus oleraceus</i> L.	Asteraceae	Herb
101	<i>Spergula arvensis</i> L.	Caryophyllaceae	Herb
102	<i>Tephrosia pumila</i> (Lam.) Pers.	Fabaceae	Herb
103	<i>Tephrosia purpurea</i> (L.) Pers.	Fabaceae	Herb
104	<i>Tephrosia strigosa</i> (Dalzell) Santapau & Maheshw.	Fabaceae	Herb
105	<i>Themeda quadrivalvis</i> (L.) Kuntze	Poaceae	Herb
106	<i>Tridax procumbens</i> L.	Asteraceae	Herb
107	<i>Trigonella balansae</i> Boiss. & Reut.	Fabaceae	Herb
108	<i>Sauromatum venosum</i> (Dryand. ex Aiton) Kunth	Araceae	Herb

109	<i>Urena lobata</i> L.	Malvaceae	Herb
110	<i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.	Plantaginaceae	Herb
111	<i>Vicia hirsuta</i> (L.) Gray	Fabaceae	Herb
112	<i>Vicia sativa</i> L.	Fabaceae	Herb
113	<i>Waltheria indica</i> L.	Malvaceae	Herb
114	<i>Xanthium strumarium</i> L.	Asteraceae	Herb

E. Establishment of Windbreak

Establishment of Windbreak, Poly House of AKS Campus was subjected to heavy wind thrust specially for summer season, so protect from fast wind velocity, wind break has been established by planting suitable following species in U pattern with aerodynamic shape around the poly house area.

S.No	Hindi Name	Botanical Name	Family	Year of Plantation	Number of Plants
01	पीला बांस	<i>Bamboosa vulgaris</i> Schrad. ex C.Wendl.	Poaceae	July 2019	104
02	असमियां बांस	<i>Bamboosa balkooa</i> Roxb.	Poaceae	July 2019	80
03	शीशम	<i>Dalbergia sissoo</i> Roxb. ex DC.	Fabaceae	July 2019	180
04	महोगनी	<i>Swietenia mahogani</i> (L.) Jacq	Meliaceae	July 2019	184
	Total				548

F. Avenue Plantation

S.No	Site of Plantation	Number of Plants
01	Around the research field	103
02	Horticulture Research farm	20
03	E block	60
04	Around the play ground	205
05	In front of workshop	46
06	Roadside from D Block to E block	348
	Total	782

Exotic Plants

S.No	Botanical name of plants	Number of Plants	Survival status	Nativity
01	<i>Tabebuia aurea</i> (Silva Manso) Benth. & Hook.f. ex Moore	32	29	El Salvador
02	<i>Swietenia mahagoni</i> (L.) Jacq.	184	175	S. Florida to

				Caribbean
04	<i>Conocarpus lancifolius</i> Engl.	68	68	Gulf Countries (Somalia).
05	<i>Eleocarpus lancifilius</i> Roxb.	11	9	Endemic to Eastern Himalaya